

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institudam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évré 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-ter 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányszázdékben.

A biztosítás.

Habár évente, sőt havonta is milliók és milliók folynak be biztosítás címén az országnak ugszólván minden egyes polgárától a különböző biztosító társaságok kaszájába, mégis alig van a magyar társadalomban valaki, aki ezen egyik legfontosabb és legnagyobb közgazdasági ágat kellőleg ismerné. Tudásunk nem is igen terjed tovább, minthogy az és az a társaság jó, mert nagy összeget mutat a mérlege, tehát károsodás esetén biztosnak véljük kárunk megtérítését. További érdeklődésünk még az is, hogy mennyi díjat kell az egyik vagy másik társulatnál ugyanegyforma és nagyságu biztosítási összeg után fizetni. Legfeljebb, akik szeretnék a magyar intézményt első sorban támogatni, arra tekintenek, hogy biztosításuk egy ily *neui* intézetnél legyen elhelyezve. Ezzel aztán ki is merítettük összes érdeklődésünket, annyival is inkább, mivel a többinek, a *lényegnek* a megtudása már fáradsággal és munkával jár, ami pedig a keleti népeknél, melyekhez a magyart is számítják, nem valami kellemes foglalkozás, hiszen ugys elvégez az ügynök mindent, aki pedig maga sem igen tud többet, mint az ajánlat kitöltését.

Igy vezetik aztán a magyar publikumot egyik biztosító társulattól a másikhoz, a biztosító fél pedig megnyugszik azon boldog tudatban, hogy ennek és ennek a társulatnak az élén is magyar ember áll, tőkéje van elég, tehát biztonságban van!

Akik azonban mélyebben látnak, a biztosító társaságok működésébe és azt tanulmány tárgyává teszik, elég szomorú adatokra jutnak. Igy például hogy a magyarországi biztosító társaságoknak 1904-ben a díjbevétele 43.7 millió korona volt, a külföldi társaságoknak pedig 44.3 millió korona. Es aztán kinek a kezében vannak a magyar biztosító társaságok is: A közönség méltán hihetné, hogy magyar kézben. Pedig ez is óriás csalódás, mivel azok a részvényesek tulajdonát képezik. Már pedig a részvény vándorol országból országra, és éppen ugy lehet az Amerikában elhelyezve, mint pl. Párisban, szóval egy oly mozgó tőke, aminek az lesz a gazdája, aki többet ad érte. Mivel pedig a biztosítási üzlet igen jól jövedelmező vállalkozás, igen természetes, hogy biztosító társulataink legjobbainak papírjai idegen földön gazdagítják azokat. akik bennünket legfeljebb hirből, mint barbár magyarokat ismernek!

Es sajnos ezen tétel igazsága alól nincs kivétel, mert bármily magyar neve is legyen egy részvénytársaságnak, annak összes jövedelme éppen ugy gazdagíthatja a külföldi tőkepenézt, mintha nemcsak a *neve*, de a tőkéje is külföldi volna.

Miután pedig a részvény biztosító társulatok érdekei, hogy minél több nyereséget biztosítsanak maguknak, azonosok, könnyen sikerült egymásközt oly megállapodásra jutni, hogy a gazdaközönség érdekét ez alá rendelték (szóval kartellit kötöttek) amit hogy mily eklatánsan hajtottak keresztül, eléggé igazolja midőn busás nyereségekkel zárult megelőző évek sorozata után jött 1898-ban a dunántúli nagyobb jégverés káresete, amely évben több milliót fizettek rá ezen egy évben a jégdíj bevételre, a következő évben az egész országra 100 % emelték a díjat, amit azóta is fizet a gazdaközönség!

Es ebbe a magyar gazdaközönség megis nyugodott, hiszen sokkal kényelmesebb valami-

nek utána nem nézni, szóval nem fáradni, mint munkálkodni! Egy kis fejtöréssel pedig könnyen rájöhettek volna, hogyha egyik évben a gazda termése rosszul üt ki, vagy bármi okból megsemmisül, vagy az állati betegség járványszerűleg lép fel, vagy az ideai szocialis mozgalmak: és sztrájkok folytán egy évben vesztéssel dolgozik, hiába próbálja a következő években terményeit dupla áron értékesíteni, azt senki az általa megszabott áron meg nem veszi. Ezen felemelt díjtétellel aztán már az első évben pótolva lett a biztosító társaságoknál az elmúlt évi vesztéség legnagyobb része!

Hogy mily másképpen kezelik a biztosítást külföldön, egy pár adatból eléggé megviláglik. A nagy Német birodalomban (és a legtöbb nyugati államban) a biztosított értékek legnagyobb részben kölcsönösségen alapuló szövetkezeteknél vannak biztosítva és ha tekintetbe vesszük, hogy egy kis tartomány székhelyén lévő biztosító Szövetkezet, mint, Gótai már 85 év óta áll fenn és csupán tartalékai, amely a biztosított tagoké, több száz millióra megy és több mint 30 éve, évi 70 %-ig terjedő díjvisszatérítést nyújt a biztosítóknak, azaz annyival fizet most kevesebbet mint a belépés kezdetekor, ugy tiszta képet alkothatunk magunknak arról, hogy hol vagyunk mi még elmaradva a biztosítási terén a művelt nyugattól.

Mert míg ott minden egység fillér haszon a nagy közönség tulajdonáva válik, addig nálunk a részvényeseké, akik a legnagyobb részben nem is az ország lakosai.

A legnagyobb jóindulattal azt lehet mondani, hogy a hazai biztosító részvénytársulatok tartalékjait mégis csak magyar értékekbe helyezik el. Hát ez igaz is. Ne feledjük azonban, hogy ezen tartalékba helyezett magyar értékpapírok kamatja legnagyobb részben külföldi egyének gazdagítására szolgál.

Ily állapotok vannak tehát a magyar biztosítás terén és mi még kérkedni merünk szovinisztaságunkkal, holott ennek legnagyobb része üres frázis! Hiszen ha még azt sem tudjuk keresztül vinni, hogy a senki által be nem folyósítható is tisztán tőlünk függő ügyekben is a magunk lábán járjunk és a magunk esze szerint cselekedjünk, amit oda kellene irányítani, hogy az évente majdnem 90 milliót kitevő biztosítási díjbevétele saját országunk minden egyes polgárának vagyoni gyarapodására szolgáljon, ugy hiába tulajdonozunk mi azok ellen, ahol például egy kis és szegényebb országban, mint Galiciában, a Krakói kölcsönös biztosító *szövetkezetnek* a maga szűk körében már 48 millió vagyona *mind* a *biztosított tagoké* tehát nem a külföldi részvényeseké. Hogy pedig további számadásokkal is szolgáljunk: volt a Krakói Szövetkezetnek az elmúlt évi díjbevétele tűzágazatban kereken 11 millió, életbiztosítási ágazatban 4 millió korona, összesen egy kis ország szövetkezetének 15 millió korona évi bevétele. Van ezenkívül Osztrákországban még több nagy biztosító *szövetkezet*, amelyek közt első helyen áll a Wiener Wechselseitige (bécsi kölcsönös) stb.

Ime tehát tisztelt tulajdonozó magyarság, ha nem is megynék messze a külföldre példa után, közelebb is elérhetjük megszégyenítésünket az annyira gyűltek osztrák sógoránál. Mert ezt csak nem fogja senki kétségbe vonni, ha a Sárosgárdon lakó Nagy Miklós uramnak 100 ezer korona tehermentes vagyona van, sokkal függetlenebb és nagyobb sulyu ember, mint Kiss Pál uram, akinek a nagy szovinisztaságon kívül a mindennapi kenyérre is csak szűkösen telik.

Hibásak vagyunk itt majdnem mindnyájan, de leghibásabbak első sorban azon magas állásban levő nagyurak, akik a mindenféle biztosítási társaságok magyarországi osztályának a vezetését elvállalták, hibás azonban a publikum is, mivel legnagyobb része a már megszokott uton halad és nem nézve a célt és a lényegét, legtöbbször és majdnem kizárólag a saját ismerős ügynöke kedvéért biztosít N. N. osztrák, vagy német intézetnél, amelynek neve legtöbbször magyar, tulajdonosa azonban, a részvényes osztrák, vagy német. Hiába vagyunk tehát oly nagyra sovinsztaságunkkal, vagy *alapos* tudásunkkal, mert az nagyon gyenge lábón áll, hiszen ha a gép, vagy más mezőgazdasági téren mintegy ránk nem oktrojálták volna az újításokat a mindenféle szaladgáló ügynöki had, (akik a magunk kárán, hiszen a magyar másként nem tanul meri ahhoz fáradság kell) ugy még most is a faekénél tarthatnánk!

Hogy pedig mily *vagyoni* képviselt a biztosított *érték* 1904-ben, azt a következőkben adjuk:

Tűzben magyar nevű társaságoknál	5,139'5 millió
külföldi társaságok	3,909'6 " 9,049'1 millió
Jégben magyar nevű társaságok	183'4 millió
külföldi társaságoknál	59'6 " 243'0 millió
Az elemi ágazatok összesége	9,292'1 millió
Más szóval kilenc és egy negyed milliárd.	
Díjbevétele volt az összes társulatoknál tűzben	30'2 millió
jégben	6'1 "

Az elemi ágazatok összes díjbevétele 36'3 millió

Ehhez jön az élet es baleset biztosítási díjbevétele amiből a külföldi társaságok bevettek körülbelül . . . 30'4 millió K.
a hazai társaságok bevettek körülbelül . . . 21'3 millió K. 51'7 milliót.

Mindössze adózott tehát a magyar publikum biztosítás címén 88'0 millió K. amihez azt hisszük nem kell bővebb adatokkal szolgáljunk.

Ezen szomorú állapotok megváltoztatására akadtak magyar apostolok, akik egy minden ízében magyar és szervezetenél fogva soha el nem idegeníthető biztosító intézményt óhajtottak létesíteni és annak megalakítását a szegedi V. Országos Gazdakongresszus alkalmával elhatározták és 1900-ban meg is alakították a „Gazdak Biztosító Szövetkezet” címén. Hogy pedig maga az akkori és jelenlegi földmívelési miniszter is mily óriási közgazdasági fontosságot tulajdonított ezen vállalkozásnak, mi sem bizonyítja jobban, minthogy az akkori kormány hozzájárulásával 460 ezer kor. alapítványt tettetett a földmívelési tárca terhére. De lelkesen karolta fel ezen ethikai alapon álló intézményt az egész intelligens gazdaságsadalom, ugy, hogy alapítói sorában találjuk az Ó felsége családi és magán uradalmait, Frigyes főherceget, József főherceget, Esterházy Miklós herceget, Pálffy Miklós herceget, az összes Pálffy grófokat, Dessewffy, Mayláth, Esterházy, Széchenyi, Almásy, Zichy, Apponyi, Batthyányi, Csáky, Festetich, Hunyady, Pongrácz stb. stb. grófokat, a katolikus főpapok majdnem valamennyi tagját, mint Vaszary hercegprímást, Schlauch, Samassa bírórnokokat, báró Hornig, gróf Széchenyi, gróf Mayláth, Bende Imre, Szmrecsányi Pál, Dessewffy Sándor stb. stb. megyés püspököket, a pannonhalmi Főapátság,

Mai lapunk 4 oldal.

irodahelyiség rendbehozásához fogott s benzinnel vegyített viasszal a padozatot fényesítette. Mivel az irodavezető távozása alkalmával a villanyt elzárta, a leány kénytelen volt gyertyát gyújtani az esti munkához. Így történt azután, hogy a gyertya tüze lángra lobbantotta a párolgó benzint s az egész szobrapadló egy pillanat alatt lobogó lánggal égni kezdett. A cseléd természetesen sikoltozni kezdett s mint egy égő fáilya, kirohant a folyosóra. Szűts János, a bank szolgája, aki a földszinten a bank helyiségeinek tisztogatásával volt elfoglalva, épen szeméret vitt az udvarba, mikor a velőtrázó sikoltásokat meghallotta s a helyett, hogy a sikoltozó teremtés segélyére sietett volna, kiszaladt az utcára tüzet kiáltani, majd Karl István fűszerkereskedésébe sietett segítségért.

Az üzlet vezetője, valamint Kálóczy István segéd azonnal átsiettek magukkal vivén a tűz oltására oly kitűnően bevált minimax fecskendőt. Természetesen mire ők az emeletre felértek, a pusztító elem megtette már szörnyű munkáját. Egy, a borzasztó kínok közt vergődő nyomorult teremtetést láttak maguk előtt a folyosón fetrengve, a ki hasztalan igyekezett az égő ruhát magáról letépni. Kezei s egész teste szörnyű sebektől volt már eléktelmitve s a nyersen égő test iszonyu szagát érezték szétáradni. Rögtön a mentéshez láttak s a minimax azonnal meg is tette a kellő hatást, de természetesen csak a már roncsává vált nyomorult testen. A leány ballába térdlen alul ugyszólván koromná égett. Ruhája egészen leégett róla s a felcsapó lángok mellett teljesen összeégették, szintígy állat s az egész hajzatot. A segítők ekkor az irodahelyiségbe siettek, a melynek egész padozata lángolt s ettől tüzet fogott a papirkosár s az íróasztalokon levo könnyen gyuló papirhalmaz. Különösen Kálóczy Gyula festőt, valamint Karl István üzleti alkalmazottjait illeti dicséret, a kik lélekjelenlétüket egy pillanatra sem veszve el, a legnagyobb buzgalommal álltak neki a mentésnek. Reszben a fecskendővel, részben a tűz szétverésével sikerült elnyomni a veszedelmet úgy, hogy a tűzvédés a tulajdonosnak nagyobb kárt okozni nem tudott. A szerencsétlen leány azalatt iszonyu fájdalmi közt a lepeső kővén ült. Még eszméletlenül volt s folyton azt kérdezte, hogy meggyógyulhat-e még s nem kell-e meghalnia? Majd megérkeztek a mentők, a tűzoltók, valamint Simon Sándor rendőrnagykapitánnyal a rendőrség kiküldöttei. A leányt kihallgatták s aztán elszállították a Szent-György kórházba, a hol az orvosok különösen a lábán, a mellen és állon harmadfoku égési sebeket konstataáltak, a melyek feltétlenül halálhozók szoktak lenni. A rendőrség táviratilag értesítette a leány atyját gyermekének szerencsétlenségéről. Este 10 óra tájban Badics Róza újból rosszul lett, a miről értesítettek a rendőrséget, a honnan Sulyok János rendőrbiztos újlag kiment a kórházba, hogy a leánynyal beszélhessen. Mire azonban odaért, a szerencsétlen teremtés már elvesztette eszméletét s néhány órai iszonyu szenvedés után az éjjeli órákban kilehelte lelkét.

Érdekes, hogy ez a szerencsétlenség a harmadik szomorú eset dr. Steiner Jákó házában. Az első még az építés alkalmával történt, amikor

egy napszámos gyerek téglavívés közben megfogta a villanydrótot s az áram oly erősen meg rázta, hogy az emelet magasságáról lezuhant a fején, valamint kezén súlyos zúdódásokat szenvedett. Nemsokkal később a parkettezés közben történt egy másik szerencsétlenség, amikor egy asztalos inas deszkát vitt föl és a lépcsőről lebukván, súlyos természetű koponyazúzódást szenvedett. Hosszas ápolás után mindkettő felépült, míg a mostani áldozat, Badics Róza, pár órai szörnyű szenvedés után a halál martaléka lett. Szóval a Közgazdasági Bank épülete nem a szerencse jegyében él.

— **Zeneiskola.** Tomm Béla zeneiskolájának VII. évfolyamán f. évi szept. hó elsején nyitja meg. Jelentkezni lehet *hegedő, gordonka, zongora és ének* tanszakokra.

A növendékek hangszerük oktatásában az orsz. m. kir. Zeneakadémia tanterve szerint hetenként háromszor részesülnek.

Tandij bármelyik tanszakon *havi 10 kor.* Beirási díj 4 kor.

Magánórák megbeszélés szerint. Beiratkozni lehet naponként d. e. 10—12-ig, d. u. 3—5 óráig az iskola helyiségében, *Lakatos-utca 12. sz. 1. emelet.* — Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Tomm Béla zenetanár.

Elvetemült fiu. Polgárdiról írják lapunknak: T. Kis János polgárdi lakos a napokban felkereste a Polgárdihoz tartozó Somló-szöllő-hegyen lakó atyját, Öreg T. Kis Jánost. Az apa és fiu között valami családi ügyből kifolyólag perpatvar támadt. T. Kis János a szövíta hevében annyira megfélemlített a szülő iránti köteles szeretetről, hogy egy bottal apjára támadt és azt véresre verte. Öreg T. Kis János súlyos sérüléseket szenvedett. Az elvetemült fiut, aki bottal támadt atyjára, feljelentették a helyeli kir. ügyészségnél.

Tűzeset. A napokban tűz volt Magyaralmáson. Kindl Ferenc ottani lakos kertjében kibén kigyúlt a kazlak egyike. A harangkongásra nyomban megjelentek a tűzoltók, kik a lakosság segítségével a közel épített házakat a veszedelemtől megmentették. Három és fél óra hosszat dolgoztak, míg a tüzet lokalizálhatták. Mindössze három kazal égett el és pedig egy buzakazal, egy kazal árpaszalma és egy kazal takarmány. Kindl kára 534 korona, melynek jó része biztosítás révén megtért. A tűz keletkezésének oka nem volt kipuhatolható.

Ismeretlen tolvajok. Weiszal Náthánné várpalotai illetőségű pokrocarusitónót alaposan meglopták vasárnap éjjel az országos vásárban. Éjnek idején ismeretlen tettesek a sátorból hat darab pokrócot 80 korona értékben elloptak. A karosult feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást, de tetteseket ezideig nem sikerült elfogni. A nyomozás tovább folyik.

Halál a kúthban. Szűts József velencei lakos földműves tegnap délelőtt két leányával Zsuzsival és Juliannával takarodott a mezőről. Amíg ő és Zsuzsi leánya a szekeret rakták, Julianna a közellevő kúthoz ment, hogy kocsóját megmerítse. Miután a leány sokáig elmaradt, apja Szűts József keresésére indult. A kútnál azonban csak a kocsót találta. Nem tulajdonított semmi különösöt a dolognak, mert azt hitte, hogy leánya hazament. Később hazatérve a szekérrel, miután Juliannát otthon sem találta, rosszat sejtve visszament a kúthoz, ahol leánya holtteste ekkor már a víz színén uszott. Valoszinű, hogy Szűts Juli vízmerítés közben esett az ott ülő mély kúthba, melynek vízében azután halálát lelte.

— **Tettenért tolvaj.** F. hó 23-án Mórton tettenérték egy csavargót, mikor az egy magára hagyott üzletben a pénzesfiókot kirabolta. Az

részletei a következők: Vértes Miklós móri kereskedő és korcsmáros néhány pillanatra távozván az üzletből, benézett a korcsmahelyiségbe. Távozását felhasználva, Potoczky József, esztergomi, 24 éves csavargó legény, beosont az üzletbe, kinyitotta a pénzesfiókot és abból kivett egy db. 20 koronás bankjegyet és 3 koronát. Szerencsétlenségére éppen akkor nyitott be a konyhából Vértesnek az édes anyja, mikor Potoczky a pénzesfiókot visszatolta. Lármát csapott, mire bejött a fia, aki csakhamar felismerve a helyzetet, az ellállni akaró csavargót hosszas dulakodás után lefogta és csendőrkéért küldött. Potoczky tagadta a lopást, de miután megmotozták, megtalálták nála a 23 koronát. A veszedelmes csavargót a kir. járásbírótság börtönébe kísérték.

Több oldali felszólításra van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy hetenkint csütörtök, péntek, szombat és vasárnap a felvételeket személyesen eszközöm. Szigeti és Társa fényképész, Székesfehérvár. Kossuth-utca 9. sz.

COOK és JOHNSON
amerikai
* Patent *
Tyükszem-gyűrűje
(törv. védve)
ma az egyedüli szer, mely a kínos, tyükszemfájdalmat azonnal megszünteti és a tyükszemet kiirtja.
A világ legjobb szere!
Minden vevőnek ajánlható.
1 darab ára 20 fillér, 6 darab 1 korona.
Kapható Székesfehérvárott:
Czollner Vince, a Magyar Korona,
Lukács Lajos, a Fekete Sas,
Mrich Viktor, az Órangyal,
Takácsi Nagy József, az Isteni Gondviselés,
Pásztory Sándor, a Szent István,
Say Rudolf özvegye, a Szent Háromságához címzett gyógytárakban.

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES
üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.
Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jutányos árban készítek.
Hirtling Pál kocsigyártó,
Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Sirolin

Emeli az érvényét és a tisztaságát, meggyógyítja a köhögést, vildéket, éjjeli köhögést.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolását.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svejc).

„Roche”

Kapható orvos rendelésre a gyógyszerárnyalban. — Ára érvényesül 4.—Korona.